

Inserati se sprejemajo in velja trlistopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija na Dunajski cesti št. 15 v Medijatovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemana velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je Florijanska ulica št. 44.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Pražka „Politik“ kot zaveznic nemških naprednjakov.

Pražka „Politik“ se včasih katere zobe, da ni nikomur podobna, in na vsem vedenju tega lista se vidi, da tako v verskih, kakor v narodnogospodarskih vprašanjih nema nobenih trdnih načel, ampak da se le nekako lovi. Zadnjo sredo je priobčila članek „o Bizmarku in o nemških naprednjakih“, kateremu se res jako čudimo; kajti v tem se „Politik“ postavlja popolno na stran nemških naprednjakov. Na tej poti „Politiki“ po nobeni ceni ne moremo slediti, ter se ne moremo zadosti načuditi, da najdemo glasilo staročeške, konservativne stranke v taki družbi, kot braniteljico pruskih judov in liberalnih „gründerjev“.

Glavne misli omenjenega članka so te, da hoče Bizmark ustavo in državni zbor odstraniti, da ne spoštuje ustavnih načel in da je sovražnik napredka. Posebej se še jezi nad Bizmarkovim listom „Post“, ki je pisal, da napredka ni. „Politik“ si potem naloži nepotreben trud ter dokazuje napredek človeštva v raznih dobah zgodovine.

Da se razumemo, moramo precej zatrditi, da mi človeškega napredka nikakor ne zaničujemo, in ne da bi ga sovražili, ga nasprotno še pospešujemo. Dokaz temu je že to, da se poganjamo za razvitek in napredek slovenskega naroda, da pospešujemo njegovo literaturo, v obče pa zagovarjamo razširjenje volilne pravice itd. Za zdrav napredek je človek lahko vnet, kakor tudi za svobodo, ne da bil „fortschritt-

ler“ ali pa liberalec. Mi pa že vemo iz lastne skušnje, kako ljudje se pri nas imenujejo „liberalce“ in kako „naprednjake“. Naši liberalci so bili in so še največji absolutisti, trmoglavci in zatiralci nenemških narodov, in mislimo, da tudi pruski liberalci niso nič boljši; „naprednjak“ se pa imenuje na Nemškem, kdor se z judom brati in Kristovo vero zasmehuje. Če „Politika“, o kateri se trdi, da ima nekaj judovskih sodelavcev, v tem vidi kako naprednjaštvo, bodi si, mi gotovo ne.

Če je „Post“ pisala, da ni napredka, smatra se to lahko kot kozel, ki ga je dotični časnikar vstrelil; Bizmark pa vendar ni odgovoren za vsako besedo, ki jo njegovo glasilo na papir spravi. On sam gotovo kaj takega ne trdi, in mi tudi ne verujemo, da bi on hotel odstraniti v Nemčiji ustavno življenje. Vsak nepristranski človek mora priznati, da je Bizmark bolj pameten, ko vsi tisti liberalci in „fortschrittlerji“, ki mu nasprotujejo, in da so ti prava ovira in nadloga za kancelarja, ker ga le zadržujejo, sami pa nič boljšega nasvetovati ne morejo. Ne bila bi nobena škoda, ko bi se on teh čvekačev znebil, in bolje bi Bizmark vladal brez vsacega državnega zbora, kakor s sedajnim. Pa da bi odstranil državni zbor, na to Bizmark gotovo ne misli. Saj on ne vé, kako dolgo bo živel, in za njim ga ni moza, kateremu bi se smela izročiti vsa državna skrb; toraj bo po njegovi smrti zopet državni zbor stopil v svojo naravno veljavo. Narodi si ne dajo več vzeti voljenega zastopstva in tudi Bizmark gotovo na kaj takega

ne misli; pripravljen je še zanaprej prenašati sitnosti in poslušati ugovore svojih liberalnih protivnikov, o kateri vé, da nič pametnega povedati ne bodo, ampak da bodo le koristne predloge zavračali ali zavlačevali. To pa se mu ne sme zameriti, da on skuša pri volitvah število teh sanjačev skrócić, in od tod prihaja basen, da je on nasprotnik ustavnosti in nazadnjak.

Kdo so pa tisti „naprednjaki“, in kaj hočejo? To so nemški judje in bogatini, zagovarjajo pa svobodno kupčijo, slačenje narodov in kopičenje milijonov v posameznih rokah. Bizmark je sprevidel, da so nauki judovsko-liberalne ali manšeterske gospodarske šole, za Nemčijo škodljivi, da tirajo domačega kmeta in obrtnika v pogubo, ter da so izmišljeni le na korist bogatih veletrgovcev, Angležev in judov, pa posestnikov velikih tovarn. Nemški narod je v svoji večini sprevidel, da ima Bizmark prav, in če toraj narod Bizmarka spoštuje, če bo pri bodočih volitvah vrgel liberalce iz poslaniških stolov ter nanje posadil pristaše Bizmarkove, ne sme se to pripisavati kakemu vladnemu pritisku ter ne soditi, da ima nemški narod rajši trinoštvo, kakor svobodo in ustavo. „Politik“ se tako tresse za ustavno življenje na Nemškem, pa ko bi vstal kak samosilnik, ki bi ponovil vse pravice češkega kraljestva in ki bi se tako poganjal za blagor češkega naroda, kakor Bizmark za blagor naroda nemškega, potem bi tudi „Politik“ takega samosilnika više cenila, kakor vse nemške ali mladočeške liberalce in na-

Flavija.

Prizori kerščanskega življenja iz četrtega stoletja.

A. Hurel. Pred. Vilinski.

III.

A magno demissum nomen Julo.

(Dalje.)

„To je načelo in namen vašega samozatajevanja. Zatorej ni stvari bolj nične, kakor vzgledi in poskusi, ki nam jih vi podajate. Pokazujejo se kakor redke prikazni, ki so protiumne, kakor uzroki brez učinka. Vaši modrijani sami so to spoznali. Da podprejo umirajoče mnogoboštvo, so poskusili, tukaj v Rimu, ob vladi Marka Aurélija, ki jih je varoval, zopet na noge postaviti stari pravni uk Epiktetov, Zenonov, pa kaj jim je koristilo? Razpadal je v tisti meri, v kateri so kristjanje verjeji prihajali. Nasprotje med njihovimi zahtevami in pa med njih onemoglostjo jim je utisnilo znamenje smešnosti. Kaj pa so storili tako čudovitega? Toliko kakor nič. Zane-marjali so eno svojih pleč, pustili so, da so jim rasli lasje, negovali so brado, na perstih pa niso nosili nohtov, ampak krempljev. Zraven tega so se še bahali, da jim ni potreba nobenega človeka in vendar se potrebovali

strojarja za svojo torbo, strugarja za palico, šivarja za obleko, kuharja za jedi. Celo brez denarja niso mogli biti in mnogo jih je dobilo po sitnih prošnjah pokojnine več ko šest stolarjev.

„S tako iz hinavščine in preuzetnosti sestavljeno nravo hoteli se prekositi tisto priprosto čednost, tisto močno čistost kristjanov, ki ne rabi narejenih ukov in praznih besedi, ki ne govori o čednosti na dolgo in široko, pač pa je sama vzor tiste duhovitosti, kateri je meso nič ali saj suženj, ki se ima upoguiti, ali sovražnik, ki se ima premagati“.

Zbrani so bili zmagani od take pogumne zgovornosti. Ploskali so in se prepuščali navdušenosti. Goreči Eusebij pa nadajluje:

„Svetu odmreti in v njegovem naročju posvetnosti tuje, nebeško, božje živeti, telo mertviti, meso in poželenje zatirati, z duhom nad stvarino zmagoslavljati, bežeče, prazne ničemurnosti zametavati, to je predpis tistega samotarskega modrijanstva, kterega živi pričista med nami. Prašajte jih sami, ali poslušajte raji njih sveto pevanje, iz samote sem zaneseno:

„Devištvo je krilo; dušo oprosti zemeljske teže, ktera jo pritiska.

„Devištvo je žgavni dar; ona daruje ob

enem telo in dušo. Nič ne ostane od daru, vse zgori.

„Devištvo je duhovstvo, je mučenstvo. Ono je venec na čelu cerkve. Človeku že naprej zagotovi veličast vstajenja. Je podoba nebes, nebeško življenje na zemlji; še več, kajti angeli so sicer deviški, pa nimajo ne mesa ne kervi, ne čutijo žerjavice poželjivosti. Njih natura je prozorna, nepremakljiva kakor nebo. Mi pa se bojujemo zoper tvarino, se borimo z netelesnimi močmi. Ako tudi prah in pepel, se vendar vpenjamo gori k nebeškim duhovom in umerljivost se bori z neumrljivostjo“.

Po tem petju sede Eusebij. Množica se vzdigne, da ga v obhodu slavi. Na njegovo prošnjo ga obdajo prijatelji, da se mu ta čast ne posili. A rokopsok postajal je toliko gromoviteji in le ko se oddali, ga je bilo konec.

Pa taka navdušenost je v marsikterem srcu porodila hudo zavist zoper zgovornega branitelja. Osnovala se je na tihem sovražna mu stranka, ki je dolgo skrita ostala. Nasprotniki so iskali pretveze, odpad je bila beseda, v kateri so se zedinjali. Imeli so ga za ubežnika, da, še za kaj hujega, za izdajavca; skrivna zarota se je pletla zoper njega.

Ta je obstajala v tem, da so Eusebija skušali s samim sabo v nasprotje prigupati, ki

prednjake, ki mnogo govoré, pa malo koristnega storé. Da se judje oklepajo „fortšritlerske“ stranke, to je umljivo, oni so trgovci, in ta stranka zagovarja svobodno kupčijo; kako pa „Politik“ do tega pride, da to stranko tako živo v obrambo jemlje, to nam je v renici čisto nerazumljivo.

Da natančneje označimo, za kakošaje ljudi se „Politik“ poganja, naj bode povedano, da ti „naprednjaki“ razumejo „napredek“ tako, da mora omikani svet od krščanske vere odstopiti ter ukloniti se naukom Darwinovim in Häckelnovim, da je človek žival, in sicer roparska žival, da toraj grešiti, ropati, goljufati, krasti ni prav za prav greh, ampak se le za volj javnega reda kaznuje. Ti ljudje ali bolje, te živali (saj kot take hočejo sami veljati), živé tudi navadno po živalsko ter se udajajo vsakovrstnim strastem, in s tako oslabljenim in popačenim telesom in umom hočejo prekositi vse dozrajne rodove, vse dozrajne filozofije in vere, vse dozrajne izgledé! Kaka nespamet! Mi, čeravno v napredek verujemo, pa tega napredka nikdar ne bomo priznali, da bi kdo zamogel še lepši in boljši učiti, kakor nas je Kristus učil, in da bi kdo nam zamogel lepši izgled življenja zapustiti. Sami sebe varajo in celi narod nemški v pogubo tirajo ti „naprednjaki“, ako mu obetajo lepšo bodočnost in napredek s tim pogojem, da se kerščanski veri odpové in natornim, živalskim zakonom podvrže.

Ta nova poganska vera, nevera se na Nemškem grozno hitro širi, v Berlinu je že polovica, v Danzigu nad polovico otrok, ki niso krščeni, če se sme verjeti, kakor se o tem piše. Znabiti ne bo vse do zadnje pike res, pač pa je res in prežalostno, da se keršanska vera čedalje bolj zasmehuje. In to je jedro „fortšritlerske“ stranke, za katero se „Politika“ poteguje! Kako „napreden“ in izvrsten bo ta novi brezverski rod, to kaže statiska umorov, samomorov in drugih zločinov, ki se dan na dan množé. To je cvet „napredka“, kakor ga umejo naši avstrijski in nemški naprednjaki. S to stranko se bratiti, nam ne bo nikoli na misel prišlo. In tako stranko podpira „Politik“ hoté ali nehoté. Res žalostno! Konservativni list — za kakošnjega saj hoče veljati

— pa take nazore podpirati, mora v pogubo tirati bralce in državo. Taki babelonski zmešnjavi se mora vsak dobromisleči z vso močjo vstavljati.

Amerika in Evropa.

Severna Amerika ima rodovitna tla, ima velike reke, po katerih se lahko poljski pridelki po ceni izvažajo, poleg tega pa celo mrežo železnic, ki prav po ceni vozijo. Kar pa največ izdá, je to, da kmetovalec v Ameriki le malo davkov plačuje, med tem ko je pri nas kmetovalec z različnimi, šolskimi in občinskimi kdo zna, s kakimi še davki preobložen. Po vsem tem je jasno, zakaj da naš kmet ne more z ameriškimi tekmovalci. Prvič je tam zemlja spočita in bolj plodovita, z manjšim trudom več in boljšega sadu donaša; drugič ima kmet majhne davke, toraj tudi pridelke lahko bolj po ceni dá; tretjič on lahko svoje pridelke po svetu spravi, ker ima na razpolaganje po ceni železnice in vodne ceste. Od todi je potem umljivo, kako to pride, da pride ameriška pšenica dolgo pot čez morje, pa je v Londonu in Hamburgu vedno še boljši kup, ko naša evropska pšenica. Ravno taka je z mastjo, špehom, mesom itd. Kako bi se dala ta konkurenca odstraniti?

Da bi se ameriškimi prideikom zaprle vse luke in evropske meje, to bi bila krivica za vse revne prebivalce, ker na ta način bi se naredila na umetni način dragina živeža. Dokler morajo naši kmetje pridelovati pod tako neugodnimi pogoji, kakor zdaj, bi se z zapretjem mej ali pa z veliko colnino, kakor jo Bismark namerava, pač nekoliko pomagalo kmetom, ker bi se njih pridelki podražili, vsi drugi stanovi pa bi dosti trpeli zaradi dragine, ter bi si ne pustili dolgo dopasti takega stanja. Trgovske dežele, kakor Anglija in Belgija, bi sploh ne mogle izpeljati takega pritiska na tuje pridelke, ker jim toliko živeža v lastni deželi primanjkuje, da morajo še vesele biti, ako jim žita sploh še pripeljejo od kake strani v deželo. Avstrija pa še žito izvažá, njej Amerikanci ne škodujejo na lastnem trgu toliko, dasiravno tudi nekoliko, ampak škodujejo ji v Londonu in Parizu, v

Amsterdamu in Hamburgu, ker tam toliko lepega žita pripeljejo na trg, da mora avstrijsko žito v ceni pasti. Avstrija pa nikakor ne more zahtevati od Angležev, Francozov ali Nemcev, da bi Amerikancem meje zaprli in samo avstrijske pridelke kupovali; ti narodi kupujejo žito tam, kjer je bolje in ceneje.

Toraj z zapretjem in colnino se pred Amerikanci ne bomo ubranili. Če smo in še zmirom zagovarjamo colnino, velja to le bolj začasno, le bolj za obrtniške izdelke, ki se tudi doma za vse potrebe izdelujejo.

Tú je treba resno msliti na drugo rešitev, da se namreč tudi našim kmetom podelijo tiste olajšave, katere uživajo Amerikanci, da bodo zamogli z njimi tekmovali. Te olajšave pa so: 1. Kmetom se morajo davki znižati; 2. Vožnina po železnicah mora biti kolikor mogoče po ceni; 3. narediti se morajo take postave, da se bo kmet ohranil samostojnega, ter stanovitno obderžal toliko posestva, da zamore s svojo rodovino varno na njem živeti, da se mu tedaj ne bodo jemale ne posamezne njive, na potrebna živina, sploh da ne bo zapadel za vsako malenkostno svoto eksekutivni dražbi. Nevarnost, ki nam žuga vsled ameriškega dovaževanja žita, mesa in drugih pridelkov nikakor ni majhna. Če je pri nas kmetovanje združeno s tolikimi davki in tolikimi težavami ter ne vživa nobenega varstva, potem je naravna posledica, da bodo naši kmetovalci sčasoma popustili obdelovanje zemljišč, ter se pečali le še z živinorejo, ki stane manj truda in posla. O začetku bi Avstrija, Evropa znabiti ne čutila toliko spremena; naj bi pa to bolj splošno postalo, naj bi naše njive večinoma v planine in pašnike bile spremenjene, bi dežele in kraljestva tudi če dalje bolj revne in beraške postale, ker dobro oskrbljeno kmetijstvo je in ostane podlaga blagostanja, še posebno pa za Avstrijo.

Na Nemškem so začeli resno se razgovarjati o tej važni zadevi — tvarinsko ali kmetiško prašanje je na dnevem redu. Naj bi tudi pri nas državni zbor in možje, kateri imajo državno krmilo v rokah, reč v resen pretres vzeli, ter pred vsem si prizadevali našega kmetovalca pogina rešiti in naša zemljišča opustošenja obvarovati.

naj se tako samega sebe na laž postavi, podjetje, katero jim je olajšala nedoslednost in slabost naše nature, neprestani boj srca in duha, neverjetna moč občutov. Zares velika je morala biti zapeljivost, ki je zmogla ognjevitost Eusebijeve domišljije in neskušeno njegove mladosti.

IV.

Primitae Dei et Agni.

Nekaj časa potem je imel Eusebij sanje. Videl je dve lepi ženski podobi, ki sta se ustopile ena na desno druga na levo. Ta je imela nevestino tanjino, una pa je bila opravljena v volnenih halah, kakor so jo nosile bogudane udove. Začuden je vprašal Eusebij, kdo da so, kaj da té. Sklonivši se k njemu sta djali: „o mladi mož, ne bodi terd proti nama; saj naji poznaš, medve sva tvoji prijateljici, ena naji je čistost, ena pa modrost in gospod naji pošilja, da v tvojem blagem srcu stanujeve“.

Ta prikazen je Eusebija zelo vznemirjala. Kaj se je bil čistosti zaobljubil branivši jo? Se bode mar odpovedal veselemu življenju, upanju zakonstva in opravičeni blaženosti družine? Ali ni nosil v svojih persih zaklade ljubljivosti in življenske moči? Ali bode zakopal vsa čutja v najgloblje dno svojega

bitja, kakor zlato zakoplje skopuh? In ko bi to tudi hotel, ali mu bode pustila željivost? Že je vzdigala glas in govorila: „Kamo greš brez mene? Zakaj bežiš pred mano? Ne bom te zapustila. Preden me zapaziš, saj malo okusi moje sladkosti. Približaj svoji ustni moji čaši, da veš kaj je v njej. Mladenič, bodi najin, kakor sva medve tvoji. Glej one gostije, čaj oni smeh, vidi ono bliščavo, duhaj one dišave, upijani se one lepote. Čas je kratek, življenje hitro mine, minulo pa se več ne vrne, še sledu poznati ni. Po veselju najdeš modrost. Ona ti bo uteha na stare dni. Potem bodeš imel skušnjo življenja“.

Taka povodenj misel, podob in želja prepolnila in preplavila je dušo Eusebijevo. Prikazen, katero je imel, navdala ga je z neko grozo, s hudim strahom in že se je kesal, da je govoril v prid kreposti.

Vsakako je hotel ljubiti krepost, vendar vse življenje ji darovati, tega ne. Za tak dar ni čutil v sebi niti moči, niti poguma. Dasi je čistost, je mislil, lepa, od vseh občudovana, ker je tako redka. On ne želi po takem junaštvu, zadovoljen bi bil, če bi ne posnemal svojih vrstnikov, ne udeleževaje se njih praznikovanja, popivanja in drugih nespodobnosti, da s svojimi deli kreposti ne osramotí, katero je v

govorih do nebes povzdigoval. Na kratko, hotel je živeti kakor modrijanov kdo, ki je čistost duha in srca in devišstvo počutkov, če že ne spolnoval, da saj ceniti vedel in čislati.

Tako daleč je bil prišel Eusebij s svojimi občnimi, nejasnimi in motnimi sklepi, ko se mu ponudi priložnost, da jo z večjo natančnostjo oznanuje.

Stermenje, katero je njegova govorniška zmaga vzbudila, je iz gimnazije, kjer je slavo žel, daleč na široko prodrlo in to ga je slovečega storilo. Govorilo se je in povsod raznašalo, da je Eusebij stavek zoper ženske zagovarjal. Tako se je naznanjal zapopadek njegovega govora.

To je bilo dosti, da so gospe v svoji radovednosti se zavzemale za mladega Dalmatina, želeče ga poznati, videti in slišati in izmed vseh je bila Emilija najbolj goreča. Ni si dala miru, ukljub odgovarjanju svojih otrok Flavijana in Pavline, pred da vidi in sliši mladega slovečega hvaljenca.

Bila je že stara navada, posebno odkar je bila Grecija podjarmljena, pri bogatih pa imenitnih družinah dajati otroke v poduk tropi plačanih in prostih učiteljev, ki so tako pogosto hodili, da so drug drugemu vrata podajali. Že takrat je bil učni načrt mladih deklic

Politični pregled.

V Ljubljani 5. avgusta.

Avstrijske decele.

„Deutsche Zeitung“ predlaga, naj bi se vsi ustavoverni poslanci združili in osnovali „nemški klub“ po izgledu češkega in poljskega kluba. Nam zamore to le prav biti, vsaj ne bodo mogli potem v klubu ostati Rusini in lahoni iz Trsta, Gorice, Istre in južnih Tirol, pa Nemci, kakoršen je Rusin Tomažuk in Srb Ivančič, kajti vsi ti vendar ne bodo mogli reči, da so Nemci in pravi nemški poslanci jih tudi v svoj klub sprejeti ne bodo smeli. Tako se bo število ustavovernih poslancev le še skrčilo in „D. Z.“ se moti, ako misli, da bo s tem njena stranka kaj pridobila. Kakor češki ali poljski klub vsak za se ne more zahtevati, da bi se vzeli vsi ministri iz njegove srede in da bi svoj jezik usilil celi državi, tako bo moral tudi „nemški klub“ spoznati, da zastopa le en sam narod, ali bolje, le en del enega naroda, da mu toraj ne gre zahtevati vrhovno oblast čez vse druge narode in stranke.

Ker bi tak „nemški klub“ hotel povsod, tudi v zunajnih zadevah delati nemško politiko, za to se mu že iz tega uzroka ne more izročiti vlada, ker bi Avstrija prišla v velike zadrege, ko bi poslušala samo glas naših nemško-liberalcev.

Govori se tudi, da pride **Andrassy** nazaj za ministra zunajnih zadev; ustavoverci, kojim je bil Andrassy vsigdar prijatelj, zidajo na to že zlate gradove; vendar ni še nič gotovega znano, in tudi uspehi Andrassyevi (glej bosniško pogodbo!) niso po tem, da bi si ga merodajni krogi nazaj želeli.

O bivšem češkem namestniku baronu **Weberju** pravijo, da je odmenjen za namestnika v gorenji Avstriji, kjer nima namestnika, odkar je postal baron Pino minister.

Ustavoverni listi, ki so češko stranko radi imenovali „fevdalno“, začeli so zdaj jadikovati, da nima lastnega, narodnega plemstva, ter obetajo in ponujajo **plemenitašem** vodstvo stranke, samo da brezpogojno pristopijo k „nemškemu“ programu. Ta „nemški“ pro-

gram pa grajšakom nekako po „prusijanstvu“, diši, zato se obotavljajo, in si ne upajo prav, slediti stopinjam Schönererjevim. Čudna nedoslednost pa je to, da takozvani „liberalci“ be-radijo pomoči pri „fevdalnih“ grofih, ter jim celo vodstvo stranke ponujajo, včasih so pa toliko zabavljali na srednjeveške viteze, na grofe in vse privilegirane stanove. Ni jim toraj šlo za „svobodo“ in „napredek“, ampak le za lastno gospodstvo. Sploh se pa misli, da kar je boljših nemških plemenitašev, ki kaj na svojo čast držé, se ne bodo nikdar uklonili pod program, ki ga Schönerer Koppova stranka proglašá, ker je preveč nemšk. pa premalo avstrijsk!

Nič se se ne vé, kako misli vlada **notranjo upravo** spremeniti, ker do tirolskega deželnega zbora stavlja le nekatere vprašanja, predlogov pa ne. Po tistih vprašanjih soditi, misli vlada ustanoviti okrajne zastope, kakor so že na Štajarskem, sicer pa misli pravice malih občin nekoliko omejiti.

Neki okrajni sodnik na **Češkem** je bil od nadsodnije ojstro pokaran, ker ni hotel sprejeti priziva, pisanega v češkem jeziku. Nadsodnija v Pragi pravi, da je to ravnanje sodnikovo podobno, kakor bi strankam pravico odrekaval, to je, pravične sodbe jim ne dal doseči. Kako je pa pri nas na Slovenskem? Ravno narobe! Pri nas pa še nadsodnija spodbuja sodnike, naj slovensko pisane vloge zametujejo! Ali ne živimo vsi pod enim cesarjem? Zakaj je pri nas hvale vredno, kar se v Pragi ojstro pokara?? Erkläret mir, grof Oirendur, diesen zwiespalt der natur!

Vnanje države.

Nekteri hočejo vedeti, da nismo več daleč od vojske Avstrije z **Rusijo**. To pa, ker so menda nedavno v Galiciji dva ruska ogle-duha prijeli. Da pa reč ni bila tako nevarna, sklepamo lahko iz tega, ker sta bila oba na povelje cesarjevo takoj izpuščena. Madjari in Nemci bi pač radi videli vojsko z Rusijo, pa Rusija potrebuje miru in gotovo ne misli na vojsko; naši merodajni krogi gotovo tudi ne bodo lahkomišljeno pričeli vojske z močnim nasprotnikom, samo madjarskim kričačem na

prav obložen; pa če so njih bratje gimnazije obiskavali, ni bilo drugače, da so one doma poduk dobivale, ki je bil primeren njih stanu, njih zmožnostim in vsem tirjatvam visoke iz-omike.

Največ jih je bilo zadovoljnih, da so le povrhom kaj vedeli o slovstvu in umetnostih, uspešno in strastno pa so se vadili jahati, plavati, boriti. Mnogi so se nosili, ako tudi sredi omehkuženega življenja, z visokimi res-nimi mislimi, moškimi čuti, kazaje modrijansko, v marsikterem oziru, kristjansko prizadevanje.

K zadnjim so šteli Flavijo in nekaj njenih najboljših tovaršic, kakor Albino, Marcelo, Blesilo, Helvidijo in druge, ki so bile manj ali več oživljajočega duha navzete. Sklenila je te-daj Emilija zbrati jih okoli sebe in v poduk izročiti Evsebiju.

Upanje, da bode v družbi od sveta ločeni, skoro da zazidani, imelo je za mladega učitelja mnogo zapeljivega. Prijetno mu je bilo, od blizu poznavati ono vedenje, ktero je kra-sota zakrivala v javnosti. Menil je, da bodo njegove prizadeve in želje toliko bolj potrjene, če jih drugi sprejemajo. Sicer pa ni bil za slavo neobčuten in ktero sredstvo bi moglo bolje biti, da se mu širi slava, kakor ustni lepih, blagih in ljubljanih gospa? Ali ne bi našel sredstva, da sebe spopolni in očisti, v

tem nežnem občevanju, v tem častnem obhodu? Prestopivši prag palače, zdelo se mu je tisti dan, da se vriva v svetišče in da so mlade plemenitaške duhovnice in vestinje.

Njegova zgovornost je očarala precej sprva to boljarsko družbo. Zares družega ni bila. Bila je sestavljena iz samih nasprotij. V nje-govem govorjenju bilo je nekaj pristnega, naravnega, neiskanega, v katerem so se vrstile helenske, po Homerju krojene jezikovne posebnosti s hebrejskimi iz sv. pisma jemanimi zavijavami; izrazi Ciceronove pisave, nove in starinske besede iz Jeruzalema in Plauta. Nepokvarjena domišljija njegovih poslušalk bila je vsa ognjena, ko jim je grajaje in hvalé opi-saval staro družbinstvo in slikal novo oliko. Magnetičen tok je prehajal učitelja in učenke.

Tako predavanje se ni nobeni bolj dopa-dalo ko Flaviji, ki je občudovala nasprotje med zastarelim predavanjem šolskih modrecev in njegovo živahnostjo. Tista moč, ki je tekla iz prepolne duše mladega Dalmatina, lila je to-koma v njeno sprejemljivo dušo, neznane čute, dosedaj neznano življenje vzbudivši. Nenavadna veselost se je svetila na njenem obrazu tiste dni, ktere je Eusebij dohajal; v njegovi navzo-nosti videti je bila molče sedeča in kaplje njegovih besedi sprejemajoča. (Dalje prih.)

ljubo. Cela zadeva toraj še nikakor nima ne-varnega lica. Vladno se zatrjuje, da so razmere med Avstrijo in Rusijo še vedno prijateljske

Francozom se v Tunisu še zmirom slaba godi; cela severna Afrika je menda na nogah zoper tuje usiljenca, Francoskih vojakov je v Afriki že 100.000, vendar ne morejo nič opravi-ti. Morda bodo po zimi ložej operirali. Vsa-kako je Bismark Francozom veliko opravila dal, ko jih je v Afriko zvalil, in to pač le iz tega namena, da bi se oslabili in da bi ne imeli časa, misliti na Alzasijo in Loreno. V novovoljeni francoski zbornici je 100 advokatov, 39 zdravnikov, 27 časnikarjev, 7 notarjev, 4 judi.

Volitve v **Nemčiji** se bodo vršile dne 27. vinotoka.

V **Albaniji** še zmirom ni reda. Ar-navti se po robu postavljajo in nečejo turškim oblastim pokorni biti, te pa imajo zopet pre-malo vojaške moči na razpolaganje, da bi uporno, oboroženo ljudstvo krotile.

Izvirni dopisi.

Hrvatska, 26. avg. V nekem tukajš-nem listu br. 35. popisuje hrvatski romar utis, ki ga je Ljubljana nanj naredila. Ker je stvar v marsikakem oziru zanimiva, podajemo spis po besedi. Piše tako-le: V Ljubljani imam znanca vže kakih 15 let, mislim g. dr. Z. To je drugokrat, da sem njemu najprej namenil svoj obisk. Ne naševši ga doma, napotim se v kavarno, kjer se pozdraviva. A toliko da sva prve besede izmenila, mi pokazavši na mojo surko de: „Vi še zmiraj nosite madžarsko to obleko“... Treba je namreč vedeti, da sem jaz morda „zadnji Mohikanec“ ki še zmera raje imam surko kakor sukno, tako za vsak-danjo, posebno pa za svečano nošnjo. Menim, da črna surka je sprejmiši odev ko črni kaput. Čemu bi narodni odev menjaval po vetru? — Mene je ta razžaljiva nedelikatna opazka Z-ova tem bolj v srce zbola, ker je tudi on to madžarsko obleko“ pred kakimi 15 letmi mnogo sam nosil, pa v onem času, ko je odgojal sina jednega najhujših unijonistov. Premagam se in povse hladno odgovorim, da to češ madž. odelo ni drugo, ko prekrojeno hrvatsko in po nekaj poljsko. — Ali Dr-u ni bil dosti le ta napad. Kakor „z neba pa v rebra se začne“ rogati našemu hrv. vseučilišču... ter konča: Jaz bi nobenemu Slovincu ne svetoval, da naj gre na zagrebško vseučilišče. Tam se le pravda, učiteljske moči so še slabe, noben učiteljev nič ne piše... in da konec delo okraši, navede Miklošičeve besede, da v avstrijskej monarhiji sta dve sveučilišči — preveč: zagrebško pa črnoviško! — Ne morem povedati, kako so me te nebratovske expektoracije bolele. In to je govoril Slovenec, ki je toliko in toliko let preživel v gostoljubni Hrvatski, ki se je v Hr-vatski v surki dal fotografovati; ki je iz Hr-vatske odpenjal strele na slovenskega Don Quixotta della Blatnavas, zato ker je on toisto Slovincem zanikaval, kar zdaj dr. Z. hrv. sve-učilišču pregovarja... Kaj sem storil? Drhtal sem, vsaka žilica v meni se je tresla pravične jeze nad to kukrščino... Poleg vsega tega bi se noben Hrvat ne našel, ki bi o sloven-skem vseučilišču tako obsodbo izrekel, kakor jo je Z. o hrvatskem. — Jaz sem na to prav prijazno odvrnil g. Dr-u to, kar smo odvrčali našim najhujšim sovražnikom v obrano našega vseučilišča, da namreč nobeno ni takoj po svetu zaslovelo... Spomnil sem ga nemških „buršenshafte“, koliko da se v njih potra-ti s pivavkami, vlačanjem časa in zdravja in živ-

ljenja. Dalje nisem držal za vredno, — da začnem polemiko z njim. Kdor začne tako govoriti, mi je preveč neljub, da bi se z njim podajal v razgovor. Razideva se. Jedva sem čakal tega trenutka. To je drugi pot, da sem moral od g. Z. slišati tako nemile in nerazložne očitbe.

Krenem na železnico. Tu izvem, da sem za celo uro prezgodaj prišel. Zato sedem v gostivno, ter vzamem na mizi ležeči listič „Slov. Narod“. Pregledavši politični del, v katerem ni bilo nič važnega, pade mi pogled v podlistku na članek: „Gjuro Daničič. Životopisna črta sestavi M. Málavrh. Tukaj je torej, mislim, nekaj našega, dasi sem vedel, da za Hrvatov ne bo dosti novega. In vendar! Mislil sem že, da je po nejevoljnem razgovoru z dr. Z-om polna mera mojih neugodnosti — ali glej, zdaj mi je „Sl. Narod“ s svojim podlistkom imel poklicati v pamet: Noch immer nicht genug. V tem članku, ali bolje rečeno v njegovem poglavju, ki že zadostuje, da izda nazega kompilatorja, piše se Daničič kakor človek, ki je Hrvatom storil veledušno koncesijo, priznavši, da srbski pa hrvatski jezik sta je eden. Pravi se namreč: Daničič je bil pristaš znane teorije dr. Fr. Miklošiča, ki pravi: „Chorvatisch wird gesprochen in Istrien, Küstenland, Dalmatien, von den katholischen Bosniern und Herzegovinern, der ehemaligen Militärgrenze und Slavonien“. Potem dalje: „Bunjevci in Bošnjaki so se zdavnej posrbili(?)“, kakor Vuk pravi. Kjer se omenja Daničev miroljubiv in popustljiv značaj, ki ga je nagnil k nazivu: jezik srbski ali hrvatski, stoji pripeta opazka Fr. Miklošiča iz najnovejšega izdaja njegove: Vergleichende Gramm. I. 2. Aufl. 1879, kjer se nasproti Daničiču trdi: Es möge wol bemerkt werden, dass mir serbisch und chorvatisch als zwei (!) sprachen gelten und ich den ausdrück srbski ili hrvatski für falschlich halte.“ Tako slavni učenjak, slavist Miklošič. Pred vsem moram milovati urednika „Slov. Naroda“, ki se zove Armič, kterega ne poznam, in ne vem, če je faktilni urednik. Tako pisani članki mečejo (da nemaški rečem) veliko senco na vredniško sposobnost vsacega redaktorja. Ako sam nisi veččak, treba ti je, da se zateci k mnenju in svetu kakega strokovnika, kateri bo gotovo dotičnim novinam na korist urednika odvernili, da ne pošilja med svet dela kakoršnega koli vekača, ki morda še ni prav stresel prahu z deških hlač, kaj še le, da bi bil preučil jezik in književnost hrvatsko in srbsko. Kajti članiči pisani s tako učensko površnostjo ne le da znanstveno niso nič vredni, temuč pri neiskusnem, ktere bi imel poučiti, še bolj motijo, in kar je še huje, žalijo tudi najtanja čustva prvega sosednega naroda, brez kterega Slovencem ni lahko živeti. . . . Daničič je storil kako koncesijo, milost Hrvatom? Norost! D. ničesa ni popustil, razen na kar ga je daljni nauk in izučevanje hrv. pism. spom. spominkov primoralo in prisililo. Le norec in nevednež more nasprotno trditi, da srbski ali hrvatski ni to isto. — No, kaj pa Miklošič? ta pač ni ne norec ne nevednež, in vendar on pobija Daničiča. Da, Miklošič ni niti eno niti drugo, ampak tretje, in to — zlobnik. Meni je žal, da moram o svojem nekdanjem učitelju tako črno kritiko napisati. A lejte, že 20 in še več let igra M. na dunajskem vseučilišču zlosodno ulogo, ktera razkoljuje srca njegovih hrvatskih, slovenskih in srbskih poslušalcev. Dasi je znanost že dolgo ovrgla in pobila zlobo in neresnico M. nauka, da so le čakavci pravi Hrvati, štokavci Srbi, kajkavci pa Slovenci, vendar on ne preneha z učiteljske svoje stolice s

pestjo udrihati resnico po obrazu in podražati svoje mnenje. Zaradi tega je imel on že o predavanjih jako pohujšljive doživke, ko je n. pr. Trbojevič drastično protestiral proti njegovemu srbljenju Hrvatov. Sicer pa to pri njem ni nikakoršen čudež. Kdor more biti tako nehvaležen do Hrvatske, gder je — v Varaždinu — položil temelj daljnje sreči svoje; kdor more tako trd biti proti svojej lastnej krvi, kakor se je o tem dosti pripovedovalo med njegovimi dijaki. . . . pa ga nečem rešetati, jaz pravim le to: M. je proti Daničiču in Jagiču poleg vsega svojega družega znanja preveč zelen, da bi nju on smel na laž nagnati. Te dva človeka si bolje razumeta na hrvaščino. Toraj naj si Slovenci zapomnijo, ter naj že enkrat prenehajo dregati v živce svoje prve brate s tako plitvo pisarijo, kakor je ta životopis, in še manj naj ne priobčujejo take ne vrednosti, kakor jih prinaša njih najnovejši list „Kres“ v Celovcu. Prav žalostno bi bilo, dasi je bilo ta pot potrebno, da bi je morali še le Hrvati opozoriti, kako trpki sad bi utegnili obroditi tako neprijateljsko, perfidno pisavstvo. Oni sami morajo zmoči toliko opreznosti, da take književne smradnosti izpode iz posvečenih hramov književnosti. Naj se varujejo tacih kužnih kostrunov. Sicer — poštenim Slovencem čast in poštenje! — Tako se najboljša salata naredi. —

Domače novice.

V Ljubljani, 6. septembra.

(Vabilo k milim darovom za zidanje cerkve Jezusovega Serca v Ljubljani.) Naš milostljivi knez in škof so v pastirskem listu 19. julija 1881 vernim ljubljanske škofije oznanili, da se v velikem mestu kranjske dežele zida nova cerkev v čast presvetemu Sercu Jezusovemu. Vsled tega pastirskega lista se tedaj podpisano „društvo za zidanje cerkve Jezusovega Serca“ s topljo prošnjo, za podporo obrne do prebivavcev ljubljanskega mesta in njegove okolice in vse kranjske dežele, ki imajo vselej pripravljeno serce pospeševati, kar je v njih moči, vse, kar tiče čast Božjo in srečo bližnjega. Prepričanje, da mašnikom iz misijonske družbe sv. Vincencija Pavljana, ki so bili sem poklicani na pomoč v dušnem pastirstvu, je treba izročiti posebno cerkev, in pa preblaga misel, zapustiti prihodnjim rodovom stanoviten spominek spoštovanja, ljubezni in zvestobe kranjske dežele do svetle cesarske rodovine, je vzbudila v prečestitim milostljivem knezu in škofu sklep zidati novo cerkev. Pervi kamen za zidanje cerkve je bil 10. maja 1881, v dan poroke Nj. cesarske visokosti cesarjeviča Rudolfa z Nj. kraljevo svetlostjo princesinjo Štefanijo, poglavitni temeljni kamen pa 14. maja vložen in slovesno blagoslovljen, in že se vzdiguje hiša Božja više in više, tako da, ako bodo dobrotljive roke zidanje močno podpirale, se bode pod Božjim varstvom poprej kakor v dveh letih lepa gotovska cerkev velikemu mestu kranjske dežele v čast dodelala. Vse Kranjce in zlasti Ljubljance, ki je njihova delavna kerščanska ljubezen sploh znana, prijazno prosimo, naj tudi zidanje nove cerkve, ki bode umetnikom in obrtnikom marsikako priliko za izvrstno delo dajala, na vso moč podpirajo. Vsak, tudi narmanjši dar se s hvalečnostjo sprejme. Ako radodarne roke dalj časa redovno le en sold na teden našemu namenu darujejo — in kdo bi tega ne premogel! — bo zidanje cerkve Jezusovega Serca veliko hitreje doveršeno. Darovi naj se izročujejo visokocestitim gospodom

duhovnim pastirjem ali odbornikom društva za zidanje nove cerkve Rudolf grof Chorinsky, c. k. vladni svetovalec; Anton Urbas, stolni župnik; Andrej Zamejic, kanonik; Adolf Wagner, arhitekt; Jožef Kronberger, Filip Predika, profesor; Janez Germak, inženir; Alojzij Lindtner, uradnik c. k. državnega pravdnistva; Avg. Erzin, uradnik; August Garih, tapecirar; Jernej Marn, služabnik ali pa knezoškofijski pisarnici. Zidajmo tedaj z združenimi močmi cerkev Jezusovega Serca Bogu v čast, dušam v zveličanje, in v spričevanje naše ljubezni in zveste vdanosti do svetle cesarske rodovine!

V Ljubljani dne 18. avgusta 1881.

Predstojništvo za zidanje cerkve Jezusovega Serca.

Predsednik:

Rudolf grof Chorinski,
c. k. vladni svetovalec.

Zapisnikar:

Jožef Kronberger,
c. k. profesor.

(Inštalacija) vsem Ljubljancem dobro znanega in priljubljenega bivšega stolnega kaplana g. Jak. Dolenca kot župnika na Igu se je vršila zadnjo nedeljo jako slovesno. Ves Ig in njega okolica bila je po koncu, vse ozaljšano z narodnimi, cesarskimi in cerkvenimi zastavami. Izanci so šli novemu župniku nekaj pota na proti, ter ga veselo pozdravili in s častjo sprejeli. Došlo je k slavnosti mnogo duhovščine in radovednega ljudstva iz vseh krajev.

(Vabilo k slovesnosti Josip-u Jurčič-u v spomin), ktero priredijo vipavski redoljubi na Malega Šmarna praznik — prihodnji četrtek dne 8. septembra 1881 po končani kmetijski tomboli, t. j. ob 6. uri zvečer. Program: Prvi del. 1. Davorin Jenko: „Naprejš“, svira vojaška godba. 2. Slavnostni govor. 3. A. Hajdrih: „Jadransko morje“, moški zbor. 4. Vojaška godba. 5. X: „Jurčič-u v spomin“, slavnostna deklamacija. 6. Resch: „Skrivnostna ljubezen“, moški zbor s spremljevanjem vojaške godbe. 7. a) Ruska narodna: „Sarafan“; b) Princezinja Kočubej: „Povejte ji!“ — samospjeva za sprani. 8. Vojaška godba. 9. A. Nedved: „Moja rožica“, čveterospjev. 10. Vojaška godba. 11. Dr. B. Ipavic: „Domovina“, moški zbor z bariton- in tenor-solo. 12. Vojaška godba. Drugi del: Slavnostni ples, pri katerem svira vojaška godba. Vstopnina k prvem delu programa za osebo 30 kr., k slavnostnemu pleasu za gospode po 1 gld., gospé in gospodičine so proste. — Čisti dohodek je namenjen Jurčičevi ustanovi, zato se velikodušnosti ne stavijo nikake meje.

(Izlet ljubljanskih narodnih pevcev.) Naši pevci so se pretečeno nedeljo na Bledu prav dobro imeli. Bilo jih je trideset. Tuji gostje kakor tudi domače kmečko ljudstvo so z veliko pohvalo slušali ubranim glasom naših izurjenih pevcev. Gostilničar Goljaš je napravil pevcem na čast umetni ogenj.

(Okrajna civilna komisija za ljubljansko okolico) je imela v petek shod. Iz vse okolice je došlo 29.000 reklamacij! Komisija meni, da bo še letos cela zadeva rešena, toraj si je lahko misliti, da bo od teh 29.000 reklamacij le maloktera uslišana. Čemu si ljudje delajo nepotrebne stroške.

(Popravek.) V zadnjem „Slovincu“ smo rekli, da je zadnji čas pritožiti se na 12. dan septembra odločen. Res je to, pa le za tiste gospode, ki so do 12. avgusta plačilne liste od zadevne gosposke prejeli. Kteri že niso tega prejeli ali pa so liste pozneje prejeli, to ne velja, ampak obrok 30 dni za reklamacije velja od dneva vročbe (ne vrožbe) ali prejema plačilnega lista od dotične gosposke.